אמרי דילמא מיצוי דבתר הזאה הוא דאמר מר מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה ③ חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף תרצה דמעשיה מוכיחין עליה דחטאת עוף היא דאי עולת העוף היא למעלה הוה עביד לה, ומיצוי הוה עביד ליה, ה"נ *אלא לפי שאין המנחות דומות לזבחים קאמר, לזבחים ④ ולא לעופות קדשי קדשים ששחטן בצפון לשם קדשים קלים לירצו, מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשי קדשים נינהו דאי קדשים קלים, בדרום הוה עביד להו: אימור דאמר רחמנא אף בדרום, בדרום ולא בצפון מי אמר *דתנן ⑤ ושחיטתן בכל מקום בעזרה קדשים קלים ששחטן בדרום לשם קדשי קדשים לירצו מעשיהן מוכיחין עליהן דקדשים קלים נינהו דאי קדשי קדשים, בצפון הוה עביד להו: אמרי קדשי קדשים נינהו ומיעבר הוא דעבר ושחט להו בדרום א) *אי הכי מחבת לשם מרחשת נמי *האי דקא קמיץ לה למרחשת, אמר, האי במרחשת נדר והא דמייתי לה במחבת, דמרחשת היא, ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת: התם כי נמי במרחשת נדר כי מייתי לה במחבת, מחבת היא כדתנן* האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת מה שהביא הביא וידי נדרו לא יצא ודילמא, ב) אמר זו להביא במחבת והביא במרחשת כדתנן זו להביא במחבת והביא במרחשת, במרחשת והביא במחבת הרי זו פסולה לרבנן ה"נ, לר"ש כיון דאמר ר"ש אף ידי נדרו יצא אלמא קביעותא דמנא לאו כלום הוא ולא שנא אמר זו ולא שנא אמר עלי ג) (אלא מעתה) ⑥ עולה ששחטה לשם חטאת תרצה ד) דהאי זכר והאי נקבה *כיון דאיכא שעיר נשיא דזכר הוא לא *ידיע צמר לשם חטאת יחיד מאי איכא למימר ותו ⑦ חטאת יחיד ששחטה לשם עולה תרצה דחטאת - נקבה ועולה - זכר מיכסיא באליה, והתניא היכא דאייתי כבשה, אייתי שעירה מאי איכא למימר אלא *בין זכרים לנקבות ⑧ לאו ארעתייהו דאינשי ה) פסח ששחטו לשם אשם לירצי דהאי בן שנה והאי בן שתים כיון דאיכא אשם-נזיר ואשם-מצורע לא פסיקא ליה, אמר לשם אשם גזילות ולשם אשם מעילות מאי איכא למימר ותו אשם גזילות ואשם מעילות ששחטן לשם פסח לירצו דפסח - בן שנה, והני - בן שתי שנים אלא בין בן שנה לבין בן שתי שנים לאו ארעתייהו דאינשי - דאיכא *בן שנה דמיחזי כבן שתים ואיכא בן שתים דמיחזי כבן שנה ⑨ שעיר ששחטו לשם אשם לירצי דהאי ו) צמר והאי שיער אמרי דיכרא אוכמא הוא ⑩ עגל ופר ששחטן לשם פסח ואשם לירצו דעגל ופר בפסח ואשם ליכא אין הכי נמי ומאי

אמרי. אינהי ודאי חטאת היא והך מיצוי דקעביד לה למעלה הא קאמר וכו': הכי נמי. דודאי מודה ר"ש בה דכשירה: ולא לעופות. דודאי לעופות דומין דעופות פעו לשם חובה כגון חטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף: אימור דאמר רחמנא אף בדרום. דלא קבע להו צפון כדקבע לחטאת ואשם ועולה דכתיב בעולה "על ירך המזבח צפונה" (ויקרא א) וכתיב בחטאת-"במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת" (שם ו) וכן באשם ז): יוצא דקא קמיץ לה במרחשת. כלומר לשם מרחשת: מחבת שויא. ומידע ידעי דמכוה: הכי גרסינן ודילמא זו אמר. כלומר אכתי לא מינכרא דסברי קושטא קאמר דלשום מרחשת נדר ומיעבר עבר ואתייה במחבת, ודקא אמרת כיון דאתייה במחבת, מחבת הויא איכא למימר לא היא דדילמא מנחה זו אביא במרחשת אמר דהא לא מצי לשנוייה למחבת ח): לרבנן. דאמרי ט) ה"ז פסולה הכי נמי דאיכא למימר ולמיפרך הכי ואלא לרבי שמעון קמיירי ור"ש אמר התם האומר הרי עלי במחבת והביא במרחשת אף ידי נדרו יצא אלמא קביעותא דמנא לאו כלום היא: לא שנא אמר עלי ולא שנא אמר זו. הלכך כי אתייה במחבת מחבת היא וכי קמיץ לה לשום מרחשת מחשבה דמינכרא היא: אבל גבי זבחים איכא למימר מיעבר עבר ושחטינהו בדרום, ואי קשיא גבי חטאת העוף ליתני ליה הכי דסברי עולת העוף היא ומיעבר עבר, הא ליכא למיפרך דהרי איסורי לא מוקמינן ליה הלא דעביד ליה הזאה ועוד דקא עביד ליה למטה: עולה זכר וחטאת נקבה: אמר שעירי עזים לשם יחיד מאי איכא למימר. הא ודאי ידעינן דחטאת יחיד נקבה היא כשבה או שעירה: והו דהאי שעיר יחיד. נקבה היא והביא נקבה לעזרה ושחטה לשם עולה מאי איכא למימר: מיכסיא. נקבות דרחל באליה בזנבה ולא ידיעה: שעירים. דלית לה זנב מאי איכא למימר: אשם גזילות. דכתיב בויקרא והשיב את הגזילה אשר גזל וגו' ואת אשמו יביא וגו' (ויקרא ה) ואשם י) מעילות בני ב' שנים נינהו דכתיב בהו איל (שם): אשם נזיר ומצורע. כתיב בהו "כבש" וכל כבש=בן שנה-הוא יא) במסכת פרה (פ"א מ"ג): והו אשם גזילות ומעילות. דאיתנהו בדיניהו בני ב' שנים ושחטן לשם פסח לירצו: אשם איתו בה אלא מן הכבשים יב): דספי נמר. אשם כבשים יש יג) (נו) נמר, ושעיר אין לו נמר אלא שיער בעלמא ודבר גלוי לכל הוא: אמרי דיכרא אוכמא הוא. סברי איל שחור הוא ולכך נקט אוכמא דסתם שעירים שחורים הן: עגל ופר. חטאת כגון פר כהן משיח ששחטו לשם פסח ואשם שאין באין אלא מן הצאן לירצו:

מנחה

מיצה דמה בכל מקום במזבח כשירה. אע"ג דכתיב בה יסוד כדכתיב (ויקרא ה) ימצה אל יסוד המזבח ואמרינן בפרק חטאת העוף (זבחים דף סה: ושם) דמיצוי לא מעכב אפי' לא מיצה כלל ופלוגתא היא בפ"ב דמעילה (דף ח:): **חטאת** העוף שהזה דמה. לפי שהתחיל להקשות ממיצוי והזאה מקשה כמו כן עתה אבל כמו כן (עתה) היה יכול להקשות ממליקת חטאת שמלקה למטה לשם עולה דמליקת עולת העוף למעלה כדאמרי' בזבחים בפרק קדשי קדשים (דף סה. ושם) מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה: **דאי** קדשים קלים בדרום הוה עביד להו. ס"ד משום דלא ליתי למיטעי ולומר שהם קדשי קדשים:

ומיעבר הוא דעבר ושחטינהו בדרום. הא דלא משני הכי לעיל גבי קושיא דחטאת העוף שהזה דמה למטה לשם עולת העוף פי' בקונטרס משום דאיכא תרתי ולא מצי שיעשה הזאה ולמטה ולפירושו קשה דהו"ל תקשי נו מחטאת בהמה יד) לשם עולה דאיכא תרתי שינויי כדפרישנא לעיל ונראה דהשתא חזר בו מגירסא דלעיל דלזבחים ולא לעופות דהשתא איכא לשנויי דאמרי' מיעבר עבר:

טו) **אלמא** קביעותא דמנא לאו כלום הוא. ובפרק בתרא (לקמן דף קה:) תנן פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא חמשתן ומוקי לה בגמרא כר"ש והשתא אתיא כוותיה דר"ש הא לר"ש אפי' פירש מחבת והביא מרחשת יצא ושמא התם בבא לצאת ידי שמים ואי נמי כגון דאיכא חדא "דמייתי וקאמר אם זו נדרתי תהא לנדרי ואם לאו תהא נדבה: **לא** שנא אמר עלי ולא שנא אמר זו. הקשה הר"ר יצחק בן הר"ל מאור הניחא מחבת לשם מרחשת אלא חריבה לשם בלולה אמרי הא בלולה היא ומיעבר הוא דעבר ועביד לה חריבה וכן בלולה לשם חריבה ויש לומר דבהא לא מצי אינש שיעשה חריבה בלולה ובלולה חריבה ועוד י"ל טז) דניחא בלאו הכי בין למ"ד מנחה קדושה בלא שמן בין למ"ד אין מנחה קדושה בלא שמן לקמן (ל"ט): **כיון** דאיכא שעיר נשיא. ואם עולה נו אית אמרי שעיר נשיא הוא כדאמרינן בסמוך אמרי דיכרא אוכמא הוא: **אמר** לשם אשם גזילות לשם אשם מעילות מאי איכא למימר. וא"ת אכתי אמרי "דאי עבר עבר ומייתי ליה בן שנה דהאמר בתמורה בפרק אלו קדשים (דף יט:) אשם בן שנה והביאו בן שתים בן שתים והביאו בן שנה כשירה אלא שלא עלו לשם חובה ויש לומר דרבי שמעון לטעמיה דאמר התם כל עצמה אינה קדושה: **דהאי** צמר והאי שיער. צמר לבן כדכתיב (ישעיה א) אם יאדימו כתולע כצמר יהיו שיער שחור כדמשמע בריש המוציא יין (שבת דף עז:) מאי טעמא עיזי מסגי ברישא והדר אמרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא והיינו דקאמר הכא אמרי דיכרא אוכמא הוא ובקונטרס לא פירש כן:

כאן

ד א מיי' פי"ט מהל' מעשה"ק הל"ג:
ה ב ג מיי' פ"ה מהל' מעשה"ק הל"ב:

שם דקא קמיץ לה למרחשת. צ"ק

זבחים כב.

פרים. צ"ק

לקמן קב:

[נס"י הגירסא אמר האי במרחשת נדר כי מייתי לה במחבת והאי דקא קמיץ לה למרחשת המרחשת היא ומעבר ס"י]

שיטה מקובצת

א) אי הכי מחבת לשם מרחשת. נמי אמר האי במרחשת נדר והאי דקא קמיץ לה לשם מרחשת המרחשת היא ומעבר הוא דעבר ואתייה במחבת: ב) ודילמא זו אמר כדתנן זו להביא: ג) תיבות אלא מעתה נמחקו: ד) דהאי זכר והאי נקבה. לא מצי לשנויי מעבר כו' דבהא לא טעו אינשי: ה) פסח ששחטו לשם אשם כו' וא"ת אמאי לא משני כדלעיל אמרי האי אשם הוא והביא בן שנה מעבר כו' וי"ל דבין שנה לשתי שנים לא טעו אינשי וא"נ י"ל דר"ש לטעמיה דאמר בפ"ב דתמורה אשם בן שנה והביא בן שתי שנים או בן שתי שנים והביא בן שנה ר"ש אומר כל עצמה אינה קדושה: ו) צמר והאי שיער. עיין תוס' זבחים דף טו ע"ב ד"ה דהאי צמר והאי שיער: ז) וכן באשם. דכתיב במקום אשר ישחטו את העולה וגו': ח) למחבת. והא דקמיץ לשם מרחשת שפיר קמיץ: ט) דאמרי. במ' המנחות והנסכים דף קה: י) ואשם גזילות ואשם מעילות בני: יא) במס' פרה. כבשים בני שנה ואילים בני שתים והכלם מיום ליום: יב) הכבשים. או מן האילים: יג) יש להם צמר: יד) לשם עולה. כמו כן מצינו לאשכוחי *) תרתי שינויי חדא דעשאן בדרום וחדא דעביד למעלה לשם עולה דהא הוה ליה למישחטה בצפון למטה ור"ש. דודאי דהא ליכא תרי שינויים בבת אחת אבל מ"מ קשה מתן דם נעשה דאיכא תרתי שינויים בבת אחת דחטאת בהמה למעלה ובאצבע וי"ל דהו"ל דהשתא חזר בו משינויי דלעיל והוה כמו אלא הוא ולא קמסר אלא דאין דרך התלמוד למסר אלא רק כשיש אמורא בינתים ת"ח: טו) אלמא קביעותא דמנא כו' פירוש מה שאדם קובע מנא במה אין זה קביעות כי הכלי יקבע כשתהנתה בתוכו הקשה הריב"ם תינח כו' וי"ל כו' [עיין תוס' ד"ה ל"ש] עי"ל(אפי')[ראם] אמר לשם בלולה כי עביד לה נמי חריבה לאו כלום הוא דאמרי' התם השמן והסלת והלבונה אינן קדושות זו בלא זו וא"כ לא אמרי דקא עבר לאתויי חולין בעזרה. מיהו איכא קשה בלולה לשם חריבה מאי מעשיה מוכיחין איכא הא אמרי' חריבה נדר ומעבר הוא דקא עבר ועביד לה בלולה דהשתא לא הוי חולין לכך ניחא טפי כתירוץ ראשון מיהו קשה חריבה לשם חריבה מאי איכא למימר כגון מנחת קנאות לשם מנחת חוטא מאי מעשיה מוכיחין איכא וי"ל המנחות קנאות קמח ומנחת חוטא סלת תם מעבר הוא דקא עבר לא שייך כאן דבין קמח לסלת לא טעו אינשי. גליון. גליון אחר וה' מוכיח מדנא פי' דאה"נ דחריבה לשם חריבה פסולה לר"ש וכל המנחות רוב המנחות קומץ והזהו הוא דפרקומצר גבי זבחים גבי זבחים כאי: זבחים רוב זבחים משמע אבל מנחות דקא נקט כל המנחות אלא נראה הכל המנחות לאו איירי כלל אלא אתנך המפרש בתר הכי. ע"כ גליון אחר: טז) דניחא בלאו הכי. פ"א דאי עביד חריבה בלולה אין בה קדושה כלל כדאמרינן לקמן:

*) אולי צ"ל מצינו שינויי בקדשים קלים גופייהו ששחטן לשם חטאת והוא דעביד למטה דהא הוה ליה למשחטה בצפון ונזרק דמם למעלה וכו'.

רבינו גרשום

מאור הגולה

(מלוי מיסף מקובלת)

אמרי דילמא. חטאת היא כדקאמר והאי דעבד ליה מיצוי למעלה דסבר עשה לה חטאת לשמה כדינה ומיצוי חטאת כשר אפי' למעלה דאמר מר במס' זבחים מיצה דמה בכל מקום במזבח כשרה משום דכתיב והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח אי איכא שירים בדם אחר שהזה ימצה ואי ליכא לא מעכבי וכי הכי דלא מעכבי כשרה הכי נמי כי איתנהו כשרין בכל מקום והלכך לא מינכרא: ומיצוי הוה עביד לה. כשלה ולא חטאת: הכי נמי. דלר"ש הכא מינכרא מילתא אבל ר"ש לא אמר שאין המנחות דומות לעופות שאין דומות לזבחים קאמר: והקשי ליה מזבחים קדשי קדשים ששחטן כו': אף בדרום. דכתיב אל פתח אהל מועד המשמע בכל מקום בעזרה: התניא היכא דאייתי כשבה. לחטאת יחיד דשחט לשם עולה דלא מינכרא מילתא דלכשבה יש לה זנב ארוך ומכסה הנקבות ולא מינכרא מילתא אלא שעירת חטאת יחיד זנבה קצר ואין מכסה הנקבות: לאו ארעתייהו דאינשי. למהוי זה זכר וזה נקבה ולא מוכחא מילתא: לא פסיקא ליה. דלשם אשם וכן בן שתי שנים שחטו אלא לשום אשם סתם ואיכא אשם בן שנה ולא מינכרא מילתא ואמר. בפירוש לשם אשם גזילות א) ומפרש דבן שתי שנים הוא מאי איכא למימר הא מינכרא מילתא: דהאי צמר. דאשם כבש הוא ויש לו צמר ולבן הוא והשעיר צמרו שיער הוא ושחור הוא ומינכר דהאי שחור והאי לבן כדאמר במס' שבת (דף עז) מאי טעמא דעיזא מסגי ברישא עזרא כברייתו של עולם וכו' לא מינכרא מילתא דסברי דיכרא אוכמא הוא דהוי לאשם: אין הכי נמי. לטעמא דר"ש לירצי דהא מינכרא מילתא. ע"כ מהרנמ"ה:

א) אולי דבוונו כמו כדי שלא מקשה לפי זה מה שהקשו התוס' בד"ה אמר.